

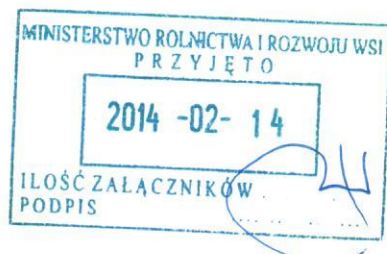
KRAJOWA RADA SPÓŁDZIELCZA

NACZELNY ORGAN SAMORZĄDU SPÓŁDZIELCZEGO

00-013 Warszawa, ul. Jasna 1, Skrytka pocztowa 16
e-mail: krs@krs.org.pl, http://www.krs.org.pl

tel. +48 22/596-43-00, +48 22/596-45-00
tel./fax +48 22/827-43-21

Warszawa, dnia 14 luty 2014 r.

Pani
Zofia Szalczyk
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Szanowna Pani Ministrze

Dziękując za uwzględnienie części naszych propozycji, zgłaszanych przez KRS w ramach dotychczasowych konsultacji społecznych projektu PROW 2014-2020 przedkładamy dodatkowe wnioski, których uwzględnienie spowoduje naszym zdaniem większą efektywność Programu. W naszej ocenie Program powinien w większym stopniu wspierać działania wspólnotowe rolników, w szczególności w formie spółdzielczej, jako sprawdzonej w krajach Unii Europejskiej i najbardziej dla rolników przyjaznej. Zapewni to trwalsze efekty z udzielanego wsparcia. Rolnik indywidualny jest bowiem najsłabszym ogniwem na rynku, w związku z tym utrzymanie dochodowej produkcji rolnej w pojedynkę będzie dla Niego coraz trudniejsze.

Jednocześnie ukierunkowując wsparcie ze środków PROW w większym stopniu na rozwój wspólnotowego gospodarczego działania, w szczególności poprzez tworzenie i rozwój spółdzielni, **tworzone będą warunki promujące samoorganizowanie się rolników i mieszkańców obszarów wiejskich oraz budowania więzi społecznych. Zwiększy to znacząco zdolność tych osób do dalszego funkcjonowania na rynku po zakończeniu okresu otrzymywania dotacji.** W Polsce jednym z głównych problemów jest stagnacja lub likwidacja działalności (w zdecydowanej większości dotyczy to osób działających indywidualnie), w sytuacji zaprzestania zasilania z środków publicznych. Tym samym występuje zjawisko narastania problemów społecznych mimo znaczących wydatkowanych kwot wsparcia. Mając powyższe na uwadze, KRS zgłasza następujące propozycje i uwagi, z uprzejmą prośbą o uwzględnienie:

1. Punkt 4.4. Opis działań podjętych w celu zapewnienia doradztwa w zakresie wymogów prawnych i działalności związanych z innowacją

Strona 53:

System doradztwa rolniczego w Polsce jest systemem publiczno – prywatnym. Tworzą go:

Proponujemy uzupełnienie o:

- **Krajowa Rada Spółdzielcza, krajowe związki spółdzielni rolniczych, spółdzielnie rolnicze oraz krajowe związki grup producentów rolnych.**

Uzasadnienie:

Spółdzielnie rolnicze, członkowie tych spółdzielni oraz potencjalni założyciele spółdzielni rolniczych, w tym spółdzielczych grup producentów rolnych oczekują od swoich organizacji obsługujących wieś i rolnictwo w których są zrzeszeni na zasadach wspólnotowych, doradztwa w różnym zakresie. Organizacje te są bowiem naturalnym partnerem do prowadzenia w/w doradztwa, m.in. znają specyfikę działalności spółdzielczej, posiadają kadrę i wieloletnie doświadczenie oraz znajomość uwarunkowań poszczególnych branż spółdzielczych. Takie doradztwo przez wymienione organizacje może co prawda być prowadzone, ale wymaga uzyskania akredytacji Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Jeśli taka akredytacja jest uzasadniona w przypadku prywatnych podmiotów prowadzących w tym zakresie komercyjną działalność, o tyle w przypadku organizacji tworzonych przez rolników, których zadaniem statutowym jest między innymi doradztwo i szkolenie, takiego uzasadnienia nie znajdujemy.

2. Punkt 6 Opis działań ppkt. 6.1. Opis warunków ogólnych mających zastosowanie do kilku działań / poddziałań

Strona 86: **Uzupełnienie słownika o spółdzielnie rolnicze:**

Po „Wielkość ekonomiczna ...” dodanie zapisu:

Spółdzielnia rolnicza – organizacja producentów rolnych, której podstawową działalnością jest skup i sprzedaż produktów rolnych lub produkcja rolna, przetwórstwo produktów rolnych lub/i usługi rolnicze, w której ponad 50% obrotów pochodzi z transakcji z rolnikami.

Uzasadnienie:

W związku z ważną, a w wielu krajach (Zachodnia Europa) kluczową rolą jaką pełnią spółdzielnie rolnicze, naturalnym jest określenie w słowniku czym jest spółdzielnia rolnicza. Tak jak w w/w krajach również w Polsce, bez odbudowania spółdzielni rolniczych, niemożliwe będzie utrzymanie potencjału polskiego rolnictwa. Efekty trwającej odbudowy poprzez podejmowane przez MRiRW działania zwiększające świadomość o roli jaką powinna w naszym kraju pełnić spółdzielczość rolnicza oraz wspieranie promocji tworzenia grup producentów w formie spółdzielni są już widoczne (m.in. obecnie działa ponad 430 nowopowstałych w ostatnich latach takich podmiotów). Będzie to jednocześnie korespondować z istniejącymi i proponowanymi zapisami PROW dotyczącymi spółdzielni rolniczych oraz przygotowywaną publikacją „Spółdzielczość wiejska...” kompendium dla szkół rolniczych. Jednocześnie określenie w słowniczku definicji spółdzielni rolniczej nie będzie budzić wątpliwości na etapie rozpatrywania składanych wniosków.

3. Punkt 6.2 „Transfer wiedzy i działalność informacyjna”

Poddziałanie Demonstracje i działania informacyjne

Pkt. 6.2.2.1 Inwestycje w projekty demonstracyjne w zakresie produkcji rolnej i leśnej lub przetwórstwa rolno-spożywczego służące promowaniu innowacji.

Strona 91:

Proponowana zmiana: w części **Beneficjenci** - w trzecim akapicie po słowach „**lub organy administracji rządowej**” dopisanie „**lub organizacje producentów i przetwórców produktów rolno-spożywczych o zasięgu ogólnopolskim**”.

Uzasadnienie:

Centra kształcenia o ogólnopolskim zasięgu i ugruntowanej renomie, zarządzanych przez organizacje producentów lub przetwórców produktów rolno-spożywczych, w tym organizacje spółdzielcze mają charakter i sposób działania podobny do wymienionych dotychczas w projekcie Programu. Posiadają duży dorobek, renomę i znaczenie gospodarcze dla branży rolno-spożywczej, na równi, a niejednokrotnie większy niż np. niepubliczne szkoły wyższe czy centra szkoleniowe JST. Mają także duży zasięg i możliwości oddziaływania, także w zakresie prezentacji i demonstrowania rozwiązań innowacyjnych. Udział takich ośrodków kształcenia w realizacji celu działania „Transfer wiedzy i innowacji” zwiększy efektywność tego działania.

Pkt. 6.2.2.2 „Działania upowszechniające dobre praktyki lub innowacyjne rozwiązania dotyczące produkcji rolnej lub leśnej, lub przetwórstwa rolno-spożywczego”.

Strona 93:

Proponowana zmiana: W części opisu działania „*Inne ważne uwagi istotne dla zrozumienia i wdrażania działania*”, po słowach „osoba zatrudniona w rolnictwie” dopisanie „**lub w podmiocie prowadzącym przetwórstwo rolno-spożywcze zaliczanym do mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw**”.

Uzasadnienie:

Zapis osoba zatrudniona w rolnictwie jest niejednoznaczny (interpretacja). Lista ostatecznych odbiorców pomocy w tym działaniu powinna obejmować również osoby zatrudnione w podmiocie prowadzącym przetwórstwo rolno-spożywcze zaliczanym do mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw. W przeciwnym razie ograniczenie do wyszczególnienia według dotychczasowego zapisu wydaje się sztuczne i niezrozumiałe, z powodu wagi i rangi przetwórstwa rolno-spożywczego, w tym także osób w nim zatrudnionych, oraz dobrych wyników gospodarczych tego sektora gospodarki. Przedsiębiorstwa przetwórstwa rolno-spożywczego mają duże osiągnięcia we wdrażaniu innowacyjności – zarówno technologicznej jak i organizacyjnej, a szczególnie - produktowej. Stąd wsparcie w tym zakresie ma głębokie uzasadnienie ekonomiczne, służy innowacyjności i postępowi technologicznemu.

4. Punkt 6.4 Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych

Poddziałanie Wsparcie na przeprowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych

Strona 103:

Uzupełnienie Beneficjentów o spółdzielnie rolnicze lub grupy i organizacje producentów rolnych, których członkowie uczestniczą w systemach jakości

Uzasadnienie:

Nie ma potrzeby tworzenia oddzielnego podmiotu przez co najmniej dwóch producentów, wytwarzających środki spożywcze w ramach systemów jakości, zwanego „zespołem promocyjnym” w przypadku członków spółdzielni rolniczych lub grup i organizacji producentów rolnych, co niepotrzebnie zwiększałoby koszty i przysparzałoby dodatkowych formalności. Naturalnym podmiotem do przeprowadzenia działań promocyjnych są tu w/w spółdzielnie rolnicze lub grupy i organizacje producentów.

5. Punkt 6.5 Inwestycje w środki trwałe

Poddziałanie: Pomoc na inwestycje w gospodarstwach rolnych (Modernizacja gospodarstw rolnych)

Strona 107:

Beneficjenci:

Obecny zapis w projekcie PROW – Rolnik prowadzący działalność rolniczą w celach zarobkowych lub grupa takich rolników

Strony 106-110: Potrzebne jest jednoznaczne wskazanie o możliwości ubiegania się o wsparcie z tego działania przez grupy i organizacje producentów rolnych oraz uwzględnienie w podwyższonym wsparciu do 60% kosztów kwalifikowalnych operacji inwestycji członków grup i organizacji producentów rolnych oraz spółdzielni rolniczych.

Proponujemy zapis na str. 110: „do 60% kosztów kwalifikowalnych operacji w przypadku młodych rolników i inwestycji zbiorowych **oraz członków grup i organizacji producentów rolnych i spółdzielni rolniczych.**”

Z uwagi na specyfikę, **rolnicze spółdzielnie produkcyjne** powinny otrzymać zwiększoną wielkość ekonomiczną gospodarstwa uprawnionego do otrzymania pomocy oraz należałoby zwiększyć wielkość areалу na którym gospodarują te spółdzielnie, z uprawnieniem do wnioskowania o wsparcie.

Uzasadnienie:

Grupy i Organizacje Producentów Rolnych nie posiadają zazwyczaj własnego gospodarstwa rolnego, a jedynie wspólnie sprzedają produkty członków grupy oraz często wspólnie zaopatrują członków w środki do produkcji. Z uwagi na znaczne i ciągle rosnące koszty działalności rolniczej m.in. budynków, maszyn i urządzeń rolniczych, uzasadnione ekonomicznie jest, aby GPR mogła się wspólnie doposażyć w infrastrukturę i sprzęt służące członkom grupy. Przy obecnym zapisie (interpretacja) trudno jednoznacznie określić, czy grupa będzie mogła wnioskować o pomoc?

Włączenie do podwyższonego wsparcia do 60% członków grup, spółdzielni rolniczych i organizacji producentów rolnych, sprzyjać będzie **budowaniu systemowych rozwiązań poprawiających stopień zorganizowania rolników**, co jest pilną potrzebą.

Rolnicze Spółdzielnie Produkcyjne, przy obecnym zapisie tj. wielkość ekonomiczna gospodarstwa nie większa niż 100 tys. euro, oraz max 300 ha, w przeważającej większości nie będą uprawnione do ubiegania się o wsparcie. Uzasadnione jest zwiększenie wielkości ekonomicznej gospodarstwa uprawnionego do otrzymania pomocy, co odróżniałoby ten typ spółdzielni, w szczególności od rolników indywidualnych w zakresie wsparcia. W praktyce rolnicze spółdzielnie produkcyjne stanowią wielorodzinne gospodarstwa rolne i zastosowanie mnożnika byłoby docenieniem wspólnotowego gospodarowania przez rolników.

6. Poddziałanie: Pomoc na inwestycje w przetwórstwo/ marketing i rozwój produktów rolnych (Przetwórstwo i marketing produktów rolnych)

Strona 112 – **w części:** Pomoc może być przyznana wnioskodawcy, jeśli na etapie złożenia wniosku spełnione są następujące warunki: **proponujemy w drugim odnośniku uzupełnienie podane w nawiasie:** Wnioskodawca deklaruje, iż na podstawie umów długoterminowych (co najmniej rocznych), zawieranych bezpośrednio z producentami rolnymi (**w tym grupami i organizacjami producentów rolnych lub ich związkami**) lub podmiotami wstępnie przetwarzającymi produkty rolne. Wskazane umowy powinny zawierać również mechanizm ustalania cen nabycia produktów rolnych.

Strona 112/113

Usunięcie zapisu: W sektorach przetwórstwa i wprowadzania do obrotu: mleka i wyrobów mleczarskich, mięsa, owoców i warzyw oraz zbóż, wsparcie nie może dotyczyć budowy nowych zakładów – warunek ten nie dotyczy rolników składających wnioski w naborze tematycznym, dotyczącym wsparcia rozpoczęcia działalności gospodarczej w zakresie przetwórstwa produktów rolnych.

W części Zasady dotyczące ustanawiania kryteriów wyboru - **uzupełnienie zapisu o związki grup producentów rolnych**

Kryteria wyboru będą uwzględniać operacje dotyczące:
grup oraz organizacji producentów rolnych **oraz ich związków,**

Uzasadnienie:

Doprecyzowania wymaga zapis dotyczący preferencji dla zakładów przetwórczych w sytuacji, kiedy grupa producentów nie przetwarza wstępnie produktów rolnych – obecnie tylko nieliczne grupy wstępnie przetwarzają produkty rolne. Obecny zapis jest niejednoznaczny, nie przesądza, czy grupa producentów jest producentem rolnym w rozumieniu powyższego zapisu.

Pilną potrzebą jest wsparcie w tym działaniu związków grup producentów rolnych, które obecnie nie mają żadnego wsparcia, a ich zadania są określone w Ustawie o grupach producentów rolnych i ich związkach. Potrzebne jest również wsparcie działalności administracyjnej tych związków (choćby w minimalnej kwocie), np. z pomocy krajowej lub działania **Tworzenie grup i organizacji producentów w sektorze rolnym i leśnym**. Zabezpieczenie kilku mln zł rocznie na ten cel, co w skali kraju jest niewielką kwotą, znacząco ułatwiłoby tworzenie i funkcjonowanie tych związków – z pewnością powstawałyby związki w większej liczbie – utrwalałoby to struktury powstałych grup i organizacji. Gospodarczo i społecznie rozwiązywałoby znaczną część problemów związanych z zapewnieniem trwałości procesu organizowania się rolników w Polsce, budowania ich pozycji na coraz trudniejszym rynku oraz samodzielnym działaniem grup i organizacji po okresie uzyskiwania dotacji.

Wyłączenie ze wsparcia z tego działania nowych zakładów przetwórczych w zakresie wprowadzania do obrotu: mięsa, owoców i warzyw oraz zbóż, spowoduje zablokowanie możliwości rozwoju wielu grup producentów rolnych. **Jest to jedyne działanie wsparcia inwestycji o takim zakresie.** Grupy i organizacje z w/w branż potrzebują środków inwestycyjnych na podstawową działalność związaną z rozwojem (budowę magazynów, silosów, doposażenie w maszyny i urządzenia, itp.).

7. Poddziałanie: Tworzenie grup i organizacji producentów w sektorze rolnym i leśnym

Strona 145:

Propozycja zapisu uzupełniającego w części Warunków kwalifikowalności:

Pomoc może być przyznana wnioskodawcy, który na etapie złożenia wniosku spełnia następujące warunki:

(grupa lub organizacja producentów) ... **składa się z osób fizycznych lub spółdzielni rolniczych (których podstawową działalnością jest produkcja rolna, a ponad 50% obrotów spółdzielni pochodzi z tej działalności).**

Uzasadnienie:

Obecny zapis Warunków kwalifikowalności: członek grupy lub organizacji osoba fizyczna - wyklucza tzw. spółdzielnie produkujące, w szczególności rolnicze spółdzielni produkcyjne (RSP), zainteresowane tworzeniem grup producentów rolnych. Niektóre z nich tworzą grupy producentów wspólnie z rolnikami indywidualnymi, co pozwala rolnikom uzyskać stabilne warunki działania i zasługuje na szczególne uznanie, a w ostatnim czasie pojawiły się wspólne inwestycje takich grup na Podkarpaciu (baza magazynowo – suszarnicza Spółdzielni Producentów Zbóż i Rzepaku „Farmer” (GPR), zrzeszającej 3 spółdzielnie RSP oraz 13 indywidualnych rolników). Bez obecności RSP w w/w grupie realizacja tej inwestycji nie byłaby możliwa. Dotychczas kilkadziesiąt RSP utworzyło grupy producentów rolnych – jest to branża spółdzielcza zajmująca się głównie produkcją rolną.

8. **W poddziałaniu: Pomoc na rozpoczęcie działalności gospodarczej na rzecz młodych rolników (Premia dla młodych rolników)**

Strona 124:

Proponujemy zwiększenie kwoty wsparcia do 120 tys. zł dla członków grup i organizacji producentów lub spółdzielni rolniczych (lub tych którzy zobowiążą się przystąpić do grupy lub organizacji lub spółdzielni rolniczej w ciągu 1 roku od przyznania płatności),

Uzasadnienie:

Uzupełnienie zapisów pozytywnie wpływałoby na poprawę zorganizowania producentów rolnych w Polsce, a szczególnie sytuację dochodową gospodarstw rolnych (z przyczyn ekonomicznych – systematycznie rosnące koszty produkcji). Byłoby jednym z rozwiązań systemowych celem poprawy zorganizowania branżowych rynków rolnych. Dobre zorganizowanie jest konieczne do umożliwienia konkurencyjności na Jednolitym Rynku Europejskim w średnim i długim terminie - z bardzo dobrze zorganizowanymi rolnikami z krajów Zachodniej Europy.

9. **W poddziałaniu: Inwestycje w tworzenie, ulepszanie lub rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji i kultury oraz powiązanej infrastruktury**

Strona 136, w ppkt. 6.8.2.1:

Dopisanie do **Beneficjentów: spółdzielnie prowadzące statutową działalność związaną z oświatą, opieką nad dziećmi i osobami starszymi, opieką społeczną oraz ochroną środowiska.**

Uzasadnienie:

Wiele spółdzielni w Polsce prowadzi tego typu działalność, natomiast przykłady z krajów Zachodniej Europy potwierdzają, że tego typu usługi zaczynają być powszechnie świadczone przez spółdzielnie. Takie rozwiązania znacząco odciążają budżet państwa oraz wspierają zatrudnienie. Spowoduje to, że przynajmniej część trudnych problemów społecznych będzie rozwiązywana przez ludzi najbardziej tym zainteresowanych.

Strona 138, w ppkt. 6.8.2.2: **Budowa, przebudowa, modernizacja lub wyposażenie targowiska lub obiektu budowlanego przeznaczonego na cele promocji lokalnych produktów i usług**

Dopisanie do **Beneficjentów: spółdzielnie prowadzące działalność w zakresie sprzedaży i promocji lokalnych produktów i usług**

Uzasadnienie:

Wiele spółdzielni w Polsce prowadzi tego typu działalność, a szczególnie w Polsce potrzebne są zwiększone działania związane z promocją lokalnych produktów i usług - w porównaniu do krajów Zachodniej Europy w naszym kraju jest zbyt niski poziom sprzedaży tych produktów i usług.

Powyższe propozycje KRS wynikają z naszego wieloletniego działania na rzecz odbudowy spółdzielczości rolniczej w naszym kraju, w szczególności poprzez intensywne w ostatnich 7 latach działania szkoleniowo-doradcze i publikacyjne dotyczące promocji tworzenia grup producentów rolnych, ze szczególnym uwzględnieniem formy spółdzielczej. Mając ten багаż doświadczeń oraz znając podejście polskich rolników, ich uwarunkowania mentalnościowe i ekonomiczno-prawne oraz sytuację w poszczególnych branżach możemy stwierdzić, że **bez wyraźnego ukierunkowania wsparcia na działania wspólnotowe rolników, rynki nie będą zorganizowane, ludność obszarów wiejskich nie uzyska**

warunków do stabilnego działania gospodarczego, a potencjał rolniczy Polski (w szczególności surowce rolne) nie będzie osiągał oczekiwanego poziomu.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich może odegrać kluczową rolę w poprawie bytu polskich rolników i rozwoju polskiego rolnictwa i obszarów wiejskich. Mamy nadzieję, że kierując się tym przesłaniem, nasze propozycje uzyskają pozytywną ocenę Kierownictwa Resortu Rolnictwa.

z poważaniem

PREZES ZARZĄDU
Krajowej Rady Spółdzielczej

Alfred Domagański